

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 460-1921)

Originalt emne

Jorder

Jorder/Salg og Afstaaelse af Grunde

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 29. september 1921](#)
- 2) [Byrådsmødet den 13. oktober 1921](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 29. september 1921 - side 5

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 460-1921)

Indstilling fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse angaaende Salg af en Byggegrund ti! Pastor N. Joh. Laursen til Opførelse af en Skolebygning.

Fra 2 af Udvalgets Medlemmer, J. Chr. Møller og Andr. Christensen, forelaa følgende Indstilling:

"Udvalget indstiller, at en Byggegrund i Karreen Syd for Bogensegades Forlængelse overlades Pastor Laursen til Opførelse af en Skolebygning, idet Prisen sættes til 30 Kr. pr. kv, med Rente og Afdragsfrihed i 10 Aar og med Forpligtelse for Køberen til at have Skolebygningen fuldført til 1. Januar 1923". Borgmesteren og H. P. Christensen forbeholder sig deres Stilling til Sagen

J. Chr Møller anbefalede den foreliggende Indstilling. Den nævnte Byggegrund var paa ca. 1000 kv og Prisen blev altsaa ca. 30000 Kr. Renten heraf beløb sig til 1500 Kr. aarlig eller

ialt ca. 15000 Kr. Skolen vilde koste ca. 250000 Kr., hvoraf Arbejdslønnen vilde udgøre ca. 185000 Kr., og denne Sum vilde altsaa spares i Arbejdsløshedsunderstøttelse. Byraadet havde altid været enigt om hellere at give Arbejde end Understøttelse, og dette Princip kunde altsaa praktiseres her uden nogen reel Udgift for Kommunen. Indstillingen var tillige ganske analog med en Vedtagelse for 3 Aar siden, da man solgte en Byggegrund til Frk. Koch paa samme Betingelser. Endelig vilde den nye Skolebygning give Plads til 350 Børn, og hvis man tænkte sig, at Skolen ikke blev bygget, og at blot de 250 af Børnene gik over i Kommuneskolen, vilde det blive langt dyrere for Kommunen. Udgiften her beløb sig til 130 Kr. pr. Barn eller i 10 Aar 325000 Kr., altsaa mange Gange mere end de 15000 Kr. Tilskud, som tilmed næppe kunde kaldes et Tilskud, idet man kom til at betale Pengene alligevel i Arbejdsløshedsunderstøttelse. Det burde ogsaa være saaledes, at Forældrene i nogen Maade selv kunde bestemme, hvor de vilde have deres Børn undervist, og hvis Skolen ikke blev bygget, vilde det være at tvinge dem andre Steder hen, og i de øvrige private Skoler var der næppe Plads. Taleren vilde altsaa varmt anbefale den foreliggende Indstilling, ogsaa fordi Pastor Laursen igennem mange Aar havde gjort et udmærket Arbejde for Aarhus By.

Formanden havde ikke haft Lejlighed til at kontrollere Hr. Møllers Tal, men de stemte i hvert Fald ikke med det Kort, som fulgte med Planen, for der var Grunden afsat med en Størrelse af 600 kv m.

Val d. Pedersen bemærkede, at det var rart at kunne skjule sig under Slagordet "at skaffe Arbejde", og da dette Arbejde jo næppe kunde komme ind under Nødhjælpsarbejde, kunde det synes, som om Pastor Laursen vilde søge at faa det til et saadant ved Tilskudet fra Aarhus Kommune. Men enten der blev ydet Tilskud til Skolen eller ikke, blev der i hvert Fald næppe bygget noget i Vinter, idet Pastor Laursen sikkert vilde afvente Virkningerne af Regeringens Nødhjælpsforslag forslag. Til Hr. Møllers Beregninger vilde Taleren sige, at Arbejdslønnen næppe blev over 80-90000 Kr., og naar Sagen var kaldt analog med Tilskudet til Frk. Koch, var der den væsentlige Forskel, at Kommunen skulde bruge den hidtilværende Skolebygning og derved gjorde hende husvild, og Tilskudet blev vedtaget med det udtrykkelige Forbehold, at det ikke skulde danne Præcedens for Fremtiden. Men nu brugte man netop dette som Præcedens. Det eneste Gode ved Indstillingen var Bestemmelsen om Byggepligt, men man havde ogsaa set en saadan Bestemmelse omgaaet. Naar Hr. Møller slog paa, at Pastor Laursen havde udført et stort Arbejde for Aarhus By, vilde Taleren gerne erindre om, at Pastor Laursen var en af de ivrigste

Forkæmpere for Gennemførelsen af det nuværende Banegaardsprojekt, Aarhus Bys Smertensbarn gennem mange Aar; men det medvirkede selvfølgelig til, at Hr. Laursen kunde sælge sin Ejendom med stort Overskud. Det var et stift Stykke at forlange, at Borgerne nu skulde give Pastor Laursen en Præmie paa 15-18000 Kr. for dette Arbejde. Men Hr. Laursen var jo en velstaaende Mand, som ikke trængte til et saadant Tilskud, og skulde han begrundet paa et Afslag her opgive at bygge Skolen, saa laa Planen ham ikke ret meget paa Hjerter. Angaaende Hr. Møllers Beregning om de 250 Børn, som eventuelt vilde gaa over i Kommuneskolen, saa var der næppe nogen Fare herfor; de vilde sikkert søge til andre private Skoler. Taleren vilde altsaa anbefale Byraadet ikke at gaa ind paa Forslaget.

Andr. Christensen anbefalede Forslaget og forstod ikke, at det kunde vække synderlig Modstand. Naturligvis kunde man se forskelligt paa det principielle Spørgsmaal, om Børn burde undervises i kommunale eller private Skoler, men Forholdene medførte ofte, at man maatte lægge Principerne til Side, og et saadant Forhold forelaa her. Det var et meget ringe Tilskud for Kommunen til at sætte Arbejde i Gang, og muligvis blev Grunden slet ikke solgt til nogen anden i de første Aar; i saa Fald betød Tilskudet slet intet. Ifølge den sidste Skoleberetning var Udgiften pr. Barn i Kommuneskoler 147 Kr. aarlig, og man maatte selvfølgelig regne med en meget længere Tid end 10 Aar, hvorved Kommunens Udgifter faktisk blev meget større end af Hr. Møller beregnet. Der havde flere Gange i Byraadet været Tale om at sætte Jordarbejder i Gang, og fra flere Sider var udtalt, at Byggearbejder var bedre, idet de gav Beskæftigelse til langt flere Folk. Nu var der en Lejlighed til at praktisere dette. Hr. Vald. Pedersens personlige Bemærkninger om Pastor Laursen burde ikke have været fremsat Hvorvidt Hr. Laursen var en velstaaende Mand, vidste Taleren ikke; men i hvert Fald vilde Velstanden faa Ben og gaa paa, hvis han opførte en Skole under de nuværende Forhold.

J. Chr. Møller plejede ikke at regne med gale Tal og gjorde det heller ikke i dette Tilfælde. Banegaardsspørgsmaalet kom slet ikke denne Sag ved; men efter Vald. Pedersens Udtalelser saa det nærmest ud til, at man vilde nægte Tilskudet af personlige Grunde.

Formanden bemærkede, at der ikke i Indstillingen stod noget som helst om, hvor stor Byggegrunden skulde være, og der forelaa heller ikke noget Overslag over Byggeprojektet.

M. Brammer kunde slutte sig til de Grunde, som var fremsat for at yde Tilskudet, og vilde anbefale Forslaget. Det var underligt, naar man saa gerne vilde sætte Arbejder i Gang, saa

at nægte dette. Pastor Laursen forpligtede sig til at have Skolen færdig til Januar 1923, og saa maatte Arbejdet sættes i Gang snarest. Naar der derfor ikke var Enighed i Udvalget, maatte det skyldes den Modvilje, som man fra en vis Side nærede imod private Skoler, idet man haabede at kunne forhindre Opførelsen, af en ny privat Skole. Men det var dog i Strid med alle Frihedsideer at ville forhindre Folk i at sætte deres Børn i den Skole, de ønskede. Det kommunale Skolevæsen burde selvfølgelig udvides og forbedres, og det havde Skoleudvalget gjort udmærket, men det var forkasteligt at tvinge Folks Børn ind i en bestemt Skole. Pastor Laursens Skole var ikke installeret paa noget heldigt Sted for Tiden, og der fandtes flere hygiejniske Mangler ved Bygningen; derfor var det uforsvarligt, at Byraadet ikke vilde støtte Opførelsen af en ny og bedre Skolebygning. Naar der skulde føres saadanne Grunde frem, som af Hr. Vald Pedersen nævnt, saa tydede det paa, at man manglede virkelige Grunde for en Nægtelse. Hvis man vilde beskyldte Hr. Laursen for at have arbejdet for Banegaardsordningen for personlig Fordels Skyld, saa kom man for langt ud i Diskussionen. Taleren vilde anbefale Forslaget paa den Betingelse, at Byggeforetagendet fremmes snarest mulig, saa det kunde aflaste en Del af den herskende Arbejdsløshed.

Vald. Pedersen gjorde opmærksom paa, at det var Fabrikant Møller, som først kom ind paa det personlige ved at udtale, at Laursen havde været en god Mand for Aarhus Kommune. Men hvis man fra Bunden undersøgte Pastor Laursens Stilling til Banegaardsprojektet, vilde man sikkert give Taleren Ret, og der var da ingen Grund til at blive forarget over Talerens Bemærkninger, Hr. Møller regnede med, at der eventuelt vilde gaa 250 Børn over i Kommuneskolerne. Men hvis man nærmere undersøgte, hvem der gik i Laursens Skole, vilde det vise sig, at en stor Del af Børnene var fra andre Kommuner, og det skulde dog nødig komme dertil, at Aarhus By gav Tilskud til en Skole for udenbys Børn; saa kunde Hr. Laursen lige saa godt henvende sig til sine Ildtilbedere ude paa Landet om Støtte. Taleren vilde absolut ikke forhindre Folk i at sætte deres Børn i den Skole, hvor de ønskede. Men naar Folk havde en saadan Opfattelse, at de ikke kunde være bekendt at have deres Børn gaaende i Kommuneskolerne, maatte de selvfølgelig betale for at have dem gaaende andre Steder og ikke forlange, at andre skulde betale for dem. De hygiejniske Forhold i Pastor Laursens Skole var vist hverken værre eller bedre, end de altid havde været, saa dette Argument betød ikke noget.

Marius Geertsen erindrede om, at det ofte var nævnt, at man ikke skulde bruge Penge til uproduktive Foretagender. For nylig vedtog man, at udføre et stort uproduktivt Arbejde,

nemlig Afgravningen af Bispetorvet; nu var der Tale om et Byggeriprojekt, hvortil Kommunen skulde give ca. 7 % i Stedet for i Almindelighed 20 %, og saa nægtede man at gaa med dertil. Det saa underligt ud, naar det ikke drejede sig om mere, og den meste Udgift var Arbejdsløn. Naar saa Skolen tillige vilde aflaste Kommunen gennem mange Aar, havde man næppe Raad til at sige nej, og Taleren vilde anbefale at gaa med til Indstillingen og yde dette Tilskud.

J. Chr. Møller kunde oplyse, at der i Laursens Skole var 42 Børn fra Landet, saa det opgivne Tal var ikke helt forkert. Tilskudet her blev højst 6 %, og der fandtes ingen, som for Tiden vilde bygge, selv med langt større Tilskud. Hvis man derfor stemte imod dette Forslag, var det det samme som at sige, at man ikke vilde have Arbejder sat i Gang.

Andr. Christensen gjorde opmærksom paa, at der tillige skulde indrettes 2 Beboelseslejligheder i Bygningen, og man regnede gerne med, at en Lejlighed kostede ca. 10000 Kr. at bygge. Dette Forhold maatte ogsaa tages i Betragtning.

Formanden bemærkede til Hr. Brammer, at Kommunen ikke kunde paatage sig at ombygge alle de mindre gode Privatskoler, der fandtes i Byen.

Forslaget forkastedes med 11 Stemmer mod 9.

Uddrag fra byrådsmødet den 13. oktober 1921 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 460-1921)

Sagen angaaende Salg af en Byggegrund ved Dalgas Avenue til Pastor N. Joh. Laursen.

Fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse forelaa følgende Indstilling:

"Udvalget indstiller, at Andragendet bevilges, dog saaledes, at den aarlige Ydelse forhøjes til 6 %, hvoraf 3 % er Rente. Det stilles som Betingelse, at der indrettes 3 Beboelseslejligheder i Bygningen, og at denne skal staa færdig til Beboelse til 1. Januar 1923 Endelig vil Grunden være at behæfte med samme Servitutforpligtelser som den til Frk. Koch solgte Skolegrund.

Borgmesteren kan ikke tiltræde Indstillingen, men foreslaar, at Salget kun sker paa samme Betingelser som almindelige Grundsalg. *

J. Chr. Møller erindrede om Sagens Behandling i sidste Møde. Der var siden indkommet et Andragende fra Pastor Laursen om at erholde Grunden mod at forrente og afdrage Beløbet med 5 % aarlig, saaledes at de 3 % var Rente og 2 % Afdrag. Som det fremgik af Indstillingen, havde Udvalget forhøjet det til 6 %. Der vilde efter Forslaget kun blive Tale om et Tilskud paa ca. 1400 Kr. aarlig eller 14000 Kr. ialt, og det kunde tilmed ikke kaldes noget reelt Tilskud, idet Kommunen vilde spare Beløbet i Arbejdsløshedsunderstøttelse. Tillige var det ikke sikkert, at Byggegrunden blev solgt foreløbig, og endelig havde Skolens Opførelse Betydning ved at aflaste Kommuneskolen. Taleren vilde af disse Grunde anbefale Flertallets Indstilling.

Kjeld Sørensen vilde af Hensyn til den store Arbejdsløshed anbefale Udvalgets Indstilling.

H. P. Christensen gik ud fra, at Tidspunktet for Fuldførelsen gjaldt baade Skolen og Beboelseslejligheden.

J. Chr. Møller bekræftede dette.

Vald. Pedersen syntes, det havde et stort Hastværk med denne Sag; det kunde tyde paa at der var diskonteret en Veksel, som nu skulde indfries. Den Tone, som gik igennem Pastor Laursens Skrivelse, animerede ikke til Velvilje overfor Sagen, for det saa mærkeligt ud, naar der var Tale om et Andragende, saa at bruge Udtrykket "et nyt Forslag". Taleren havde ikke noget personligt mod Hr. Laursen, men kunde ikke stemme for Flertallets Forslag.

Formanden fandt, det var en mærkelig Taktik at komme ind paa at sælge Grunde paa den Maade; man burde absolut have Grundsalg for sig og Tilskud for sig. Laursen anførte i sit Andragende, at Skolen skulde flyttes af Sundhedshensyn, fordi der efterhaanden var blevet Mangel paa Lys og Luft. Men det var Hr. Laursen selv Skyld i, idet han havde solgt en stor Have ved Skolen. Senere havde han solgt sin Ejendom med stor Fortjeneste, saa han var en rig Mand, og hvis Kommunen skulde give Tilskud her, var der ingen Grænser, saa maatte man bevilge Tilskud til alle mulige Mennesker. Det var ogsaa fremsat som en væsentlig Grund for at give Tilskudet, at Laursen var en Mand med stor Indflydelse, og at der derfor maatte tages særligt Hensyn til ham. Men Taleren vilde snarere hævde det modsatte Princip. I det hele taget var det let at mærke, at her stod store Interesser paa Spil, og Overretssagfører Christensen havde endog i Udvalget truet med, at hans Parti vilde afbryde al Forhandling med Socialdemokraterne, hvis man ikke gik med til Forslaget. Taleren var klar over, at det vilde blive vedtaget, men vilde alligevel for Fremtidens Skyld

tage bestemt Afstand derfra.

J. Chr. Møller havde ingen Veksler med Pastor Laursen og kunde heller ikke se nogen Uøflighed i Andragendet. Taleren forstod ikke.

hvorfor man havde saa meget mod en saadan Skole, for Socialdemokrater satte jo ogsaa deres Børn i private Skoler. Her var ikke Tale om noget direkte Tilskud til Pastor Laursen, men til en Skolebygning, som tillige indeholdt Lejligheder, og det betød en stor Besparelse for Aarhus Kommune at faa Skolen opført. Det kunde heller ikke sammenlignes med, at man havde nægtet Tilskud til Opførelse af Villaer.

Andr. Christensen troede ikke, det var Skik og Brug at referere Udvalgsforhandlinger, men vilde dog have Lov til at korrigere Borgmesterens Udtalelser. Taleren havde aldeles ikke fremsat nogen Trusel om Afbrydelse af Samarbejde, men blot sagt, at den Stilling, som Borgmesteren indtog til denne Sag, var noget i Retning af en Afbrydelse af det eksisterende Samarbejde. Taleren kunde ellers slutte sig til Hr. Møllers Fremstilling af Sagen og fandt, at det var en udmærket Maade at fremme Byggeriet paa ved at lempe sig noget ved Grundsalg, saa slap man for de direkte Tilskud.

H. P. Christensen havde den samme Anskuelse m. H. t. Salg af Grunde. Det kunde maaske i Længden blive vanskeligt for Kommunen at skaffe de direkte Tilskud til Byggearbejder, og ved at slaa af paa Grundprisen mærkedes Tilskudet ikke saa meget. Taleren kunde stemme for det foreliggende Forslag udelukkende af Hensyn til at skaffe Arbejde og vilde vedblivende tage samme Stilling til saadanne Andragender.

A. Mørup syntes, at Pastor Laursens Person var kommet alt for meget ind i Diskussionen. Spørgsmaalet maatte være, hvorledes man gavnede Aarhus By bedst, og det gjorde man sikkert ved at vedtage Flertallets Indstilling og bevilge det meget problematiske Tilskud, idet man derved aflastede Kommuneskolerne. Muligvis kom der snart Forslag om Opførelse af en ny Kommuneskole, men hvert Aar, et saadant Forslag kunde udskydes, betød en Vinding for Kommunen.

Formanden gjorde opmærksom paa, at hvis man fortsatte med at sælge Grunde paa den Maade, maatte man ad anden Vej skaffe Penge til Anlæg af Gader, saa det blev i Virkeligheden det samme som et Tilskud. Taleren var klar over, at Fabrikant Møller havde en bedre Hukommelse end Overretssagfører Christensen, og tvivlede ikke om, at Hr. Møller i sit stille Sind indrømmede, at Talerens Syn paa Forhandlingerne i Udvalget var rigtigt.

Hovedspørgsmaalet med hele denne Sag var selvfølgelig at støtte den private Skole, og det blev tilfulde bekræftet ved Hr. Mørups Udtalelser. Taleren tvivlede dog om, at det skulde lykkes de Herrer at standse Udviklingen af det kommunale Skolevæsen.

Marius Geertsen var forbavset over den vedblivende Modstand mod det ringe Tilskud, naar man gav 15-20 % til almindeligt Boligbyggeri. Der blev sagt, at Pastor Laursen havde tjent mange Penge. Men saa maatte man netop prise Manden, fordi han anvendte Pengene til et saadant Arbejde. Taleren vidste ikke, om der laa andre Motiver bagved; men den store Arbejdsløshed, Bolignøden og Aflastningen af Kommuneskolerne var tilstrækkelige Grunde for at yde Tilskudet.

J. Chr. Møller hævdede, at den Dag, Skolen stod færdig, var Pastor Laursen en fattig Mand. I Stedet for at sige, at Grunden var solgt til halv Pris, kunde man lige saa godt sige, at den var solgt til fuld Pris, og at man saa havde givet Tilskud til Bygningen. Men forøvrigt havde man undertiden afstaaet Grunde helt gratis.

Flertallets Indstilling vedtoges.

